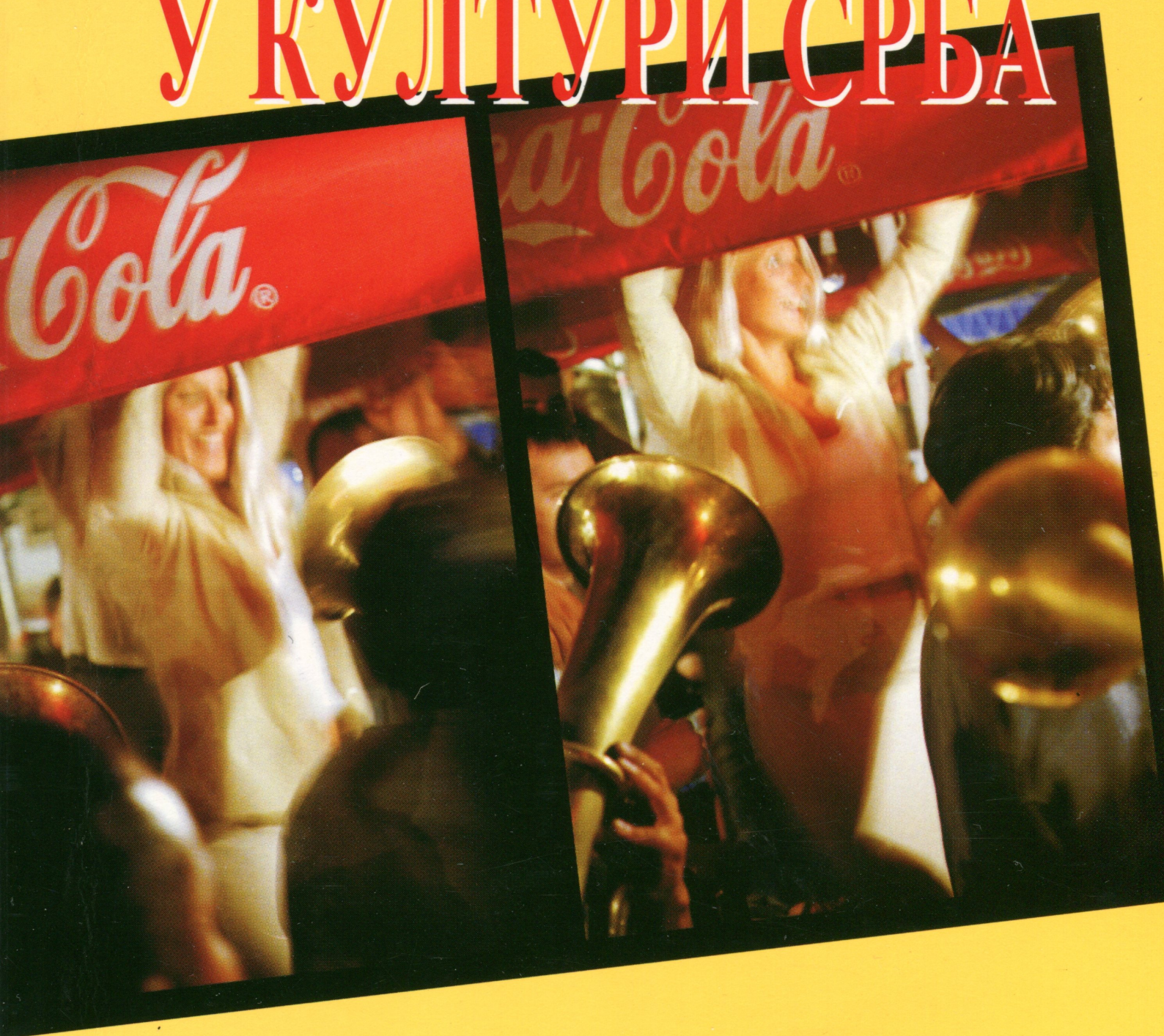

ТРАДИЦИОНАЛНО
И САВРЕМЕНО
У КУЛТУРИ СРБА

ISBN 86-7587-027-2

ТРАДИЦИОНАЛНО И САВРЕМЕНО
У КУЛТУРИ СРБА

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

ETHNOGRAPHICAL INSTITUTE

SPECIAL EDITIONS

Volume 49

THE TRADITIONAL AND THE
CONTEMPORARY IN THE
CULTURE OF THE SERBS

Editor
Dragana Radojičić

BEOGRAD 2003

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Књига 49

ТРАДИЦИОНАЛНО
И САВРЕМЕНО
У КУЛТУРИ СРБА

Уредник

Драгана Радојичић

БЕОГРАД 2003

Издавач
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 35/III, Београд, тел. 636–804

За издавача
Драгана Радојичић

Редакција:
Гојко Суботић, Радост Иванова, Драгана Радојичић, Бојан Жикић,
Ласта Ђаповић, Софија Милорадовић, Миљана Радовановић,
Мирослава Лукић-Крстановић

Рецензент
Дописни члан САНУ
Војислав Становчић

Секретар редакције
Марија Ђокић

Лектор
Софија Милорадовић

Превод на енглески
Душко Едиет

Коректор
Слободанка Предејевић

Фотোগрафија на корици
Милутин Лабудовић

Технички уредник
Давор Палчић
palcic@eunet.yu

Штампа
ЧИГОЈА ШТАМПА
Београд, Студентски трг 13
chigoja@eunet.yu
www.chigoja.co.yu

Тираж
500 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава Министарства
за науку, технологије и развој Републике Србије

Примљено на XI седници Одељења друштвених наука САНУ
одржаној 7. октобра 2003. године на основу рецензије дописног члана
САНУ Војислава Становчића

Садржај

<i>Драгана Радојичић</i> : Уводно излагање у вези са Пројектима МНТР РС; Научни скуп: Традиционално и савремено у култури Срба	7
<i>Душан Бандић</i> : Верски идентитет савремених Срба	13
<i>Лидија Радуловић</i> : „Учење вери“ — конструкција родних идентитета путем популаризације православне теолошке литературе	25
<i>Милина Ивановић-Баришић</i> : Годишњи обичаји у подавалским селима.	47
<i>Ивица Тодоровић</i> : Проблематика ритуала литијског опхода у светлу новијих истраживања	61
<i>Весна Вучинић-Нешковић</i> : Прослава Божића на полуострву Луштица у Боки Которској.	73
<i>Сенка Ковач</i> : Порукe предлагача нових државних празника Србије.	101
<i>Зорица Дивац</i> : Врачање у североисточној Србији	111
<i>Ласића Ђајковић</i> : Проблематика смрти у тужбалицама	123
<i>Милош Миленковић</i> : Антропологија као мултикултурна пропедеутика у Србији	133
<i>Драгана Анђонијевић</i> : Симболичка употреба ликова Карађорђа и кнеза Милоша у политичким збивањима у Србији у последњој деценији XX века	149
<i>Илдико Ердеи</i> : Потрошња и идентитети у савременој Србији — народне представе о богатству и сиромаштву.	173
<i>Гордана Горуновић</i> : Просторно-физичке и друштвене карактеристике панчевачког насеља Миса Виногради	197
<i>Мирослава Лукић-Крстићановић</i> : Спектакл и друштво — проучавање музичких манифестација у Србији	221
<i>Мирослава Малешевић</i> : Има ли нација на планети Рибок? — локални идентитет насупротив глобалном међу младима у Србији.	237

<i>Јадранка Ђорђевић</i> : Прилог проучавању наследно-својинских односа у другој половини XX века — на примеру Враћа и околине	259
<i>Десанка Николић</i> : Концепција и оквири монографских проучавања ариљског краја — претходно саопштење . . .	269
<i>Младена Прелић</i> : Етнички идентитет — проблеми теоријског одређења	275
<i>Бојан Жикић</i> : Конструкција идентитета у дуалној етнокултурној заједници — Бечеј и околина	287
<i>Мирослав Нишкановић</i> : Приступ етнолошком проучавању Срба у Бањалуци крајем XIX и почетком XX века (1878–1918). . .	303
<i>Саша Недељковић</i> : Етноантрополошке дилеме у више димензија — пример Египћана у Београду	309
<i>Александра Павићевић</i> : Срби у Грчкој — прилог проучавању националног идентитета нових емиграната	329
<i>Мирјана Павловић</i> : Етнички идентитет Срба у Темишвару . . .	339
<i>Гордана Благојевић</i> : Обичаји животног циклуса верника српских православних парохија у Калифорнији	349

Мирјана ПАВЛОВИЋ
Етнографски институт, Београд

ЕТНИЧКИ ИДЕНТИТЕТ СРБА У ТЕМИШВАРУ

Након краћег прегледа историјског развоја и најважнијих савремених одлика Српске заједнице у Темишвару, у раду се анализира најприкладнији приступ у проучавању успостављања, обликовања и испољавања њиховог етничког идентитета. Примењује се ситуационо схватање етничитета уз нагласак на међугрупне контакте, симболичку и субјективну димензију етничког заједништва и различитости*.

Кључне речи: етнички идентите, ситуациони приступ, симболи етничитета, вишенационална средина.

Срби у Темишвару представљају етничку/националну заједницу мањинског типа, коју одликује богата историја вишевековног живота у мултиетничком окружењу и бројни савремени проблеми у земљи захваћеној друштвенополитичком транзицијом.

Темишвар се налази на југозападу Румуније, у банатској равници, на реци Бегеј. То је стари град који је 1972. године прославио 700 година постојања¹. Данас има 270.487 становника и центар је Тимиш-торонтинске жупаније². У току дуге историје град се налазио под политичком доминацијом и културним утицајем различитих држава: од Угарске, Турске и Аустроугарске царевине, преко Краљевине Румуније између два светска рата, до социјалистичке Републике Румуније после Другог светског

---

* Рад је настао као резултат рада на пројекту бр. 1868, *Савремена сеоска и градска култура — цушеви трансформације*, који је у целини финансиран од МНТР РС.

¹ Здравко Фенлачки, „Темишвар — из прошлости и садашњости града“, *Глобус* год. XXXI, бр. 24–25, Београд, 2000, 138.

² Прелиминарни резултати пописа становника — март 2002. године. Резултати су добијени у Савезу Срба у Румунији.

рата. Последњу велику прекретницу представља пад социјализма и успостављање демократског режима 1989. године, које траје до данас.

Те велике историјске турбуленције одразиле су се, пре свега, на честу промену националне структуре становништва града, као и на њихов душтвенopolитички положај и културне одлике. Стога је Темишвар увек био претежно вишенационална и мултикултурна средина у којој данас, поред Румуна, у већем броју живе: Мађари, Немци, Срби, Роми, Јевреји и други.

Тачно време досељавања Срба у Темишвар није поуздано утврђено, али се још 1366. године у једном историјском спису помињу „као врло упорни у својој вери“³. Насељавање је посебно интензивирано после пада српске средњовековне државе (1459) под турску власт, па већ у првој половини XVI века Банат има српски карактер. Тако се у једном документу из 1542. године простор од Темишвара до Дунава назива „Рашка (Ráczság)“⁴, док се у другом из 1543. године наводи да се Темишвар налази „усред Рашадије (ин медио Расцианорум)“⁵.

Тешко је рећи колико је Срба живело у самом граду, али вероватно их није било много. Ипак, сматра се да је Темишвар и пре доласка Турака имао православни храм чије се касније постојање везује за епархијску Саборну цркву⁶.

За време турске владавине (1552–1716) Темишвар је био седиште истоименог санцаката и центар војне, верске, административне и сваке друге власти. Поред преовлађујућег турског становништва, насељеног из различитих крајева Отоманске империје, али највише из јужнословенских земаља, у граду се развија и хришћанска чаршија чију су већину чинили Срби, затим Цинцари, Грци, Јермени и Јевреји, а као нови становници јавили су се и Цигани⁷.

³ Љубивоје Церовић, *Срби у Румунији од раног средњег века до данашњег времена*, Матица српска, Нови Сад, 1997, 12.

⁴ Слободан Костић, *Срби у румунском Банату, историјски, бројни, економски, привредни преглед*, Темишвар, 1940, 4.

⁵ Љ. Церовић, *Срби у Румунији од раног...* 23.

⁶ Стеван Бугарски, *Српско православље у Румунији: преглед Православне српске епархије темишварске*, Темишвар — Београд — Нови Сад 1995, 152.

⁷ Љ. Церовић, *н. д.*, 89.

У турском Темишвару Срби су служили и као мартолози (хришћани у саставу турских војних јединица), па се и део вароши звао „мартолошки крај“, што неки историчари тумаче као *српски*⁸. Осим тога, 1608. године у граду је успостављено и седиште епархије Српске православне цркве за подручје Баната⁹.

По одласку Турака, готово једини становници града били су Срби који су основали свој Магистрат на чијем печату је писало „Сигиллум генитис Расцианорум граеци ритус“, док се у средини налазио лик светог Георгија, заштитника Темишвара¹⁰. Међутим, убрзо Аустроугарске власти почињу са организованим насељавањем — прво Немаца, а затим и Румуна и Мађара, што другом половином XVIII века доводи до осетног пораста становништва и промене његове етничке структуре на штету Срба.

У периоду хабзбуршке владавине, захваљујући убрзаном развоју трговине, Темишвар доживљава велики економски процват и за неколико деценија добија изглед средњоевропског града са широким и урбанизованим улицама и монументалним здањима, међу којима су се истицале и зграде које су градили Срби¹¹ (Српски магистрат из 1730. године, Саборни храм и Епископски двор из 1748.)¹². Осим тога, 1773. године основана је Рацко-грчка трговачка компанија која је практично држала увозно-извозну трговину Баната, а имала је и културне повластице¹³.

Срби у Угарској су увек сматрали да представљају посебан народ и у етничком и у политичком смислу. Свесни свог положаја и националног интереса, они на Сабору у Темишвару 1790. године захтевају посебну територијалну (административну) аутономију и излажу први српски национални програм у

---

⁸ Душан Ј. Поповић, *Срби у Банату до краја осамнаестог века – историја насеља и становништва*, САН, Посебна издања књ.ССXXXII, Етнографски институт књ. 6, Београд, 1955, 199.

⁹ Љ. Церовић, *н. д.*, 90.

¹⁰ С. Костић, „Барјак српског магистрата вароши Темишвара из 1782“, *Гласник историјског друштва у Новом Саду* IV, Нови Сад, 1931, 476.

¹¹ Д. Ј. Поповић, *Срби у Банату*...200.

¹² Љ. Церовић, *н. д.*, 90.

¹³ Васиљ Поповић, „Привилегије Марије Терезије темишварској Рацко-грчкој трговачкој компанији из 1773“, *Гласник Историјског друштва у Новом Саду* књ. IV, бр 1, Нови Сад, 1931, 116.

историји (*Gravamina et postulata*)¹⁴. Међутим, због отпора Угарске ти захтеви нису реализовани, али постају основ будућег народног покрета чији је носилац била грађанска класа српског народа у Војводини¹⁵.

Након припајања Баната Угарској (1779) долази до изражене мађаризације других етничких група, што није мимоишло ни Темишвар. Супротстављајући се том процесу, српски народни покрет проглашава 1848. године Војводство Србије и Тамишког Баната, са седиштем у Темишвару, али ту творевину бечки двор укида 1860. године, мада ни до тада она није много поштована¹⁶.

Банат је први пут подељен после Првог светског рата и Темишвар припада Румунији. Срби у Темишвару постају национална мањина, чији је положај регулисан у границама тзв. културне аутономије која је у Европи, у систему Друштва народа, била преовлађујући међународноправни приступ и оквир за права мањина. Као и у другим деловима Румуније, имали су права на своје школе и црквену организацију, док се културни живот одвијао преко културноуметничких друштава, читаоница, добротворних, спортских и других удружења. У то време на српском језику и ћирилици излазио је и „Темишварски весник“¹⁷.

Положај српске мањине у Румунији од Другог светског рата до револуције 1989. године прошао је кроз неколико фаза: од укидања дискриминације и окупљања у јединствену културну заједницу свих словенских мањина, преко прогањања и максималне дискриминације, што на посебан начин обележава депортација у Бараган¹⁸, до треће фазе коју обележава нормализација односа између Југославије и СССР. Четврта фаза обухвата период од доношења Устава из 1965. године до пада социјализма у

¹⁴ М. Стојковић, „Српска национална мањина у Румунији“, *Сеобе Срба некад и сад*, Институт за међународну политику и привреду и Матица Срба и исељеника Србије, Београд, 1990, 233.

¹⁵ *Истио*, 234.

¹⁶ *Истио*, 234.

¹⁷ *Истио*, 239.

¹⁸ Опширније о прогону у Бараганску пустару видети: Миодраг Мин и Љубомир Степанов, *Бараганска голгоџа Срба у Румунији 1951–1956*, Посебна издања, Монографије књ. 8, Темишвар, 1996.

Румунији 1989. године. Иако Устав гарантује равноправност свих грађана СР Румуније у привредном, политичком, друштвеном и културном животу, без обзира на националност, расу или вероисповест, та права у пракси била су у много чему ограничена¹⁹. Уопштено, може се рећи да мањине нису негиране, односно, поштован је минимум њихових права, али је истовремено вођена стална политика њихове асимилације²⁰.

Након промена 1989. године донето је неколико закона о мањинском питању. Тако, Устав из 1991. године признаје национална, етничка, језичка и религијска права мањина, а лицима која им припадају гарантује право на чување, развој и испољавање националних, културних, језичких и религијских особености²¹, док законски акт из децембра исте године обезбеђује заступљеност мањина у Парламенту. Србе у румунском Парламенту у Букурешту представља један посланик.

Срби у Темишвару су данас мала заједница која према прелиминарним резултатима последњег пописа становништва из 2002. године обухвата 6.271 особу, што представља 1,34% укупног становништва града. Иако већ увелико захваћени асимилацијом и депопулацијом, они имају веома активну етничку заједницу и бројне посебне институције (седиште Савеза Срба у Румунији и Српске епархије, три црквене општине, гимназију „Доситеј Обрадовић“, два забавишта на матерњем језику, Катедру за србистику на Западном универзитету, недељник на српском језику *Српска реч* и тромесечник *Књижевни живот*, Српски клуб, Читаоницу и културно-уметничка друштва: хорови, фолклорне групе, тамбурашки оркестри и др.).

Проучавање Срба у Темишвару започело је 2002. године. Теренска истраживања, која су у току, обухватају неколико етапних краћих боравака у граду. Поред обраде релевантне, већином историографске литературе и другог писаног материјала

¹⁹ Владимир Гречић и Марко Лопушина, *Сви Срби света*, Београд, 1994, 149.

²⁰ Момир Стојковић, „Међународноправни и међународнополитички развој заштите и положаја српске националне мањине у Румунији“, *Темишварски зборник* 1, Матица српска, Нови Сад 1994, 247.

²¹ Constituția României, Publicată în M. Of. Nr. 233 din 21 noiembrie 1991, 2–4.

(архивски и статистички извори, новине, билтени, животне приче и др.), најважнији подаци биће прикупљени комбинованом техником посматрања с партиципацијом, свакодневног и празничног, породичног и друштвеног живота Срба у Темишвару, као и интервјуом, анкетом и слободним разговором са припадницима заједнице, који су различитог пола, старости, друштвеног статуса, политичких и верских опредељења.

Методолошки оквир истраживања условљен је етнолошким одликама и друштвеним положајем проучаване групе. Намера је да се расветли и протумачи на који начин и зашто Срби у Темишвару обликују, чувају и испољавају свој етнички идентитет, као и које су форме и фактори његове манифестације у прошлости и данас у мултиетничком окружењу.

Иако се термин етницитет јавља још четрдесетих година прошлог века, његово теоријско уобличавање траје до данас. Највећи допринос тог концепта је што у етничким проучавањима нагласак ставља на међугрупне контакте и симболичку димензију етничког заједништва. Стога приоритет проучавања није више процес интеграције, нити одлике саме — изоловане мањинске групе, већ се жариште интересовања преноси на друштво и међуљудске односе.

У проучавању Срба у Темишвару примењен је савремени концепт етницитета/етничког идентитета, чији је акценат на ситуационом приступу, субјективној димензији, симболичком карактеру, али и на комбинацији културних и друштвених аспеката етничког заједништва и различитости. Фокус истраживања је на индикаторима и симболима стварног или замишљеног заједништва или различитости на релацији *ми-они*, као и на етничким границама.

Етничке заједнице се могу проучавати, а често се и проучавају као затворени системи, али је сврсисходније посматрати их као отворен систем који подразумева и односе са странцима. Још је Барт нагласио да етничка проучавања треба усмерити на етничке границе, односно на проблеме који се јављају када једна група, да би се дефинисала, мора или жели да се разликује од осталих.²² Наиме, етничка идентификација је двосмерна. Она

---

²² F. Barth, *Ethnic Groups and Boundaries, The Social Organization of Culture Deferences*, Bergen–Oslo, London 1970, 24.

подразумева и унутрашњу перцепцију, тј. како чланови групе виде себе, и спољну перцепцију — виђење оних изван групе.²³ Дакле, теоријски утемељена проучавања етничности увек се обављају на релацији **ми-они**.

Без обзира на то што се унутаргрупна и спољна виђења не морају подударати, а најчешће се и не подударају, као и што су често извор стереотипа, па и предрасуда, управо однос између егзогене и ендogene дефиниције етничке припадности чини етнички идентитет динамичким процесом који је увек подложен редефинисању и прекомпоновању. Дакле, схватање етничког идентитета, његове функције, значаја и значења, које има за припаднике, али и не-припаднике, може се мењати током времена. То је веома важна одлика приступа, посебно за проучавање заједница које, као и Срби у Темишвару, имају дугу традицију живота у дијаспори, током којег су биле захваћене различитим друштвеним процесима, што захтева и проучавање различитих етничких стратегија групе у тим периодима.

Етнички идентите је, исто тако, и флексибилна категорија, па припадници групе њиме могу манипулисати. Наиме, у складу с потребом ситуације могу га прихватати или одбацити. До његовог порицања најчешће долази када се верује да се тиме унапређује друштвени положај. Међутим, поглед неприпадника и тој флексибилности може наметнути границе.

Следећа важна одлика етничког идентитета — као концепта примењеног у нашим проучавањима — јесте његова симболичност. Ниме етнички идентитет се изграђује и испољава на основу низа етничких симбола који представљају мање или више видљиве, стварне или измишљене карактеристике једне групе, за које њени припадници верују да их одликују и/или их неприпадници на основу њих обележавају.²⁴ Из низа различитих карактеристика припадници групе у датом тренутку одабирају атрибуте етничког заједништва и различитости за које сматрају да их најбоље обележавају и издвајају од не-чланова. Тако одабране културне или социјалне црте почињу се сматрати свој-

²³ F. W. Riggs, *Modes of Ethnicity*, *Europa Ethnica* 4, 1988, 161.

²⁴ О дефиницији симбола етничког идентитета видети у М. Павловић, *Срби у Чикагу, Проблем етничког идентитета*, Београд, 1990, 81 и наведену литературу.

ством групе. Њима се затим, било од стране групе или изван ње, придаје посебан значај и оне се установљавају као етнички симболи. То нису увек и најзначајније црте које објективно имају највећу демаркациону моћ, већ заједништво и диференцијација могу почивати и на ономе што је на изглед од незнатног значаја. Осим тога, функцију етничких симбола могу задобити не само атрибути из арсенала традиционалних одлика и вредности, већ и потпуно нове одлике, само ако се наметну групи као симболи, односно, ако им се „осмисли“ традиција.

Наведени теоријски приступ наглашава и услове под којима се идентификација обавља и посебно је важан у проучавању друштва у транзицији, какво је и Румунија. Због промена у схватању етничности, у друштвима у транзицији често долази до оживљавања традиције, етничности неких религиозних или културних догађаја²⁵, али и до појаве нових етничких симбола. На пример, последњих година, после пада социјализма, Срби у Темишвару су обновили свечано и колективно прослављање црквених слава, док је светосавски бал најважнији догађај за целу заједницу. Осим у празничним приликама, они свој етнички идентитет све више испољавају при многим друштвеним окупљањима, али и у литератури.

Истовремено, због политичког прекомпоновања друштва у Румунији успостављају се и нови односи моћи. Етничке заједнице не само да су видљивије у ширем друштву, већ се етничка припадност и намерно истиче, па се јављају и захтеви за њиховим културним, те социјалним, па и политичким препознавањем. Већ је наглашено да Срби, као и друге мањинске заједнице у Румунији, имају свог представника у Парламенту, а држава финансира многе њихове институције и активности. Све то говори о промени етничке стратегије српске заједнице у новим временима, односно, говори о томе да се осећај припадности заједници све више преноси из сфере свакодневног живота у сферу слободног времена, тј. празничног и институционалног.

Прихватајући изложени теоријски приступ у проучавањима Срба у Темишвару, посматрамо не само емпиријски видљиве

---

²⁵ О прожимању религијских и етничких елемената видети у М. Павловић, „Религијска и етничка припадност“, *Гласник Етнографског института САНУ*, Београд, 1997, 101–108.

традиционалне и/или нове културне и/или друштвене атрибуте које једна наша етничка зједница у дијаспори сматра својим етничким показатељима и симболима, већ је акценат и на анализи услова под којима културне и друштвене особености постају симболи разликовања припадника и неприпадника, односно, на етничким стратегијама и процесима, унутаргрупним и међугрупним односима, као и на друштвеноисторијским факторима који су утицали на обликовање етничког идентитета и његове данашње манифестације.

Како је предмет проучавања заједница која већ више векова живи у мултиетничком окружењу, акценат је и на прожимању култура, односно на појави, усвајању и уклапању страних културних елемената у српску обичајну праксу, али и на феномену двојног идентитета, прецизније на осећању припадности и српској мањинској заједници и ширем румунском друштву. Исто тако се не сме изгубити из вида да је Банат дуго представљао јединствен културни простор, па теренским истраживањима треба проверити и појаву регионалног, банатског идентитета Срба у Темишвару. Наиме, феномен *угњежденог* идентитета, како га неки аутори називају, констатован је и код других мањинских заједница са сличном културно-историјском прошлoшћу, на пример, код Хрвата у Мађарској²⁶.

Осим тога, наша проучавања се одвијају у урбаној средини чија је култура интегрални део и средњоевропског културног миљеа, па пажња мора бити посвећена и њеним елементима, као и утицајима које је Темишвар имао у преношењу те културе и у српска села. Такав утицај већ је разматран на примеру певачког наслеђа и оснивања певачких друштава код Срба у селима горњег Баната²⁷. На крају, поред анализе заједништва и различитости у односу на већинско друштво и друге етничке заједнице у граду, биће сагледани и различити типови диференцијација у

²⁶ Jadranka Grbić, „Mnogostruki identitet: primer Hrvata u Madjarskoj“, *Ethnologica Croatica* 6, Zagreb, 1994, 119–126.

²⁷ Види: Јелена Љ. Јовановић, „Певачко наслеђе Срба у Горњем Банату у Румунији у светлу аутохтоне и преузете певачке праксе“, магистарска теза одбрањена на Факултету музичких уметности, на Катедри за музикологију и етномузикологију, Београд, 2000, у рукопису.

оквиру српске заједнице у Темишвару (Банађани — Клисурци, атеисти — верници, асимиловани — прави Срби и сл.).

Дакле, циљ истраживања је не само сагледавање очувања етничког идентитета Срба у Темишвару, његовог испољавања у различитим сферама живота, у мери и на начин који то највише одговара самој групи и тренутку у којем живи, већ и анализа етничких процеса и односа, као и друштвеноисторијских фактора који су томе допринели. На крају, истраживање Срба у Темишвару треба да допринесе и бољем познавању проблема група у дијаспори, као и мултикултурализма и очувања културних посебности у процесима европске интеграције.

Mirjana PAVLOVIĆ

ETHNIC IDENTITY OF SERBS IN TEMISOARA

The Serbs in Temisoara constitute an ethnic/national community of minority type, characterized by a rich history of centuries-long existence in the multi-ethnic setting of a country neighboring to their fatherland, and by a multitude of present-day problems faced in the state hit by social and political transition.

Through the use of symbolic and functional analysis, the paper undertakes to provide an explanation and interpretation as to how and why the Temisoara Serbs have formed, preserved, and expressed their ethnic identity, and to survey the forms and facts of its manifestations in the past and in the present. A contemporary concept of ethnicity/ethnic identity, whose accent is on the situation approach, on the subjective dimension, on the symbolic character, but also on the combined cultural and social aspects of ethnic communion or diversity, represents undoubtedly the most appropriate viewpoint. The focus of research is, consequently, on indicators and symbols (language, faith, traditional customs, norms and values, food, music, etc.) of the actual or imagined compatibility or heterogeneousness in the *we-they* relations and along the line of ethnic boundaries.